

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum regum - Cod. Aug. pap. 133

Godefridus <Viterbiensis>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Fortsetzung Catalogus imperatorum

[urn:nbn:de:bsz:31-89323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-89323)

Hist^{ria} ^{dicta} sexti viri consularis rerum gestarum
populi romani valentiniano augusto
liber incipit.

Pro petuo domo valentiniano
impatori et semp augusto. **H**
is sextus vir consularis breue fieri de
mentia tua precepit. **P**archo libens p
ceptis quippe cum desit facultas laudis
eloquendi. et morem seruetis calculatorum
qui ingentes sumas ere. breuiter exp
rimunt. Sed gestas signabo no eloq
Dicere ergo breuiter dicta breuiter con
suetum. et amicosam vetustate rei
publice legendo detineamus. ac preteriti
facta tuis non tam legere gloriose
principis quam nuare videaris;

Ad vrbem igit condita in ortum
peninitatis nostre quo sperius
factum impium Romanis sortitus est tam
numquam sit. Sub regibus numerantur du
centi quadraginta tres. **S**ub consularibus

Prota qd vrbis romana condita fuit an natiuitatem xpi septemcentis
et quinquaginta annis et hoc scire quoniam pte septem notatas
qui duar et impatorum tpa specificat infat romanorum

quadringenti sexaginta septem. **D**ubim.
Potioribus quadringenti quaterdecim. **R**egna
uerunt Romae postea ducentos quadrag-
inta tres. **R**eges nunc septem. **S**enatores
postea dies annu vnu. **C**rimapomipria
regnavit annis quadraginta tribus. **T**u-
llius hostilius regnavit annis triginta
duobus. **M**arcus marcus regnavit annis
xxiii. **C**arqms priscus regnavit annis
xxxviii. **P**ernius tulius regnavit annis
triginta quatuor. **C**arqms superbus
expulso est regno anno xxxv.

Consules fuerunt apud latinos et graecos
ut in pausatam et tircium nunc octi-
ngenti septuaginta septem. **P**iter eos qui
in eodem anno sorte aliqua sunt subro-
gati. **P**ostea quadringentos quadragi-
ta septem. **D**uobus annis Romae. **C**onsules
defuerunt. **S**ub decem viris annis duobus.
Sub tribus militibus annis tribus. **S**ine
magistratibus Roma fuit annis quatuor

Imperatores ab octaviano cesare
augusto usq[ue] in Iulianum
fuerunt n[ost]ri quadraginta tres p[ro]vincias q[ue]
dimiduos septem. Sub his usq[ue] tribus
imp[er]andi generibus hoc est regio osula
et imp[er]atorio q[ue]ntum Roma p[ro]fecit bre
uiter int[er]uallo.

Sub Augustis septem p[ro]vincias duode
cim quadraginta quatuor. Non
amplius q[ue] usq[ue] portu atq[ue] hostiam iuxta
octauum decim[um] miliarium a portu vrbis
rome usq[ue] ad huc parua et a p[ro]p[ri]etari
bus condita cum finitime circa ciuitates
p[ro]mouere Romanu[m] processu[m] imp[er]ium
Sub osulibus inter quos non nu[m]q[ue] dicitur
ores fuerit p[ro]vincias simul quadraginta
septem usq[ue] transpadu[m] italica
occupata, diffusa subacta hispanie acces
serunt, gallicae et britanicae tributariae factae
sunt. Inde Thracia, Bithynia, liburnia, dalma
cia, demitti sunt. In dacia dicitur insula est
Nardoneo subacti. Tum dacia, missis.

et thesauribus bellatum est: ad danubium usque
puentium: masia expulso Antiocho primo
pedem posuerunt Romani: mitridate rito
ponti regnum eius occupatum est. Et ar-
menia minor quam idem tenuerat armis ob-
trita est: in Mesopotamia Romana pu-
ent excita: cum parthys feditur initus
: Contra cardoneos ac sarracenos et ar-
abes bellatum est: iudea omnis uita
: Cilicia: Syria: in potestate populi Rom-
ani uenerunt: Egypti reges federati ce-
ant. Sub impatoribus uero pannonos qua-
dringentos septem diuisa reipublice fortuna
multi principes Imperator accesserunt tamen
Romane uia: alpes maritimo: alpes totie
: rethie: noxie: pannonie: messia: et omnia ora
Danuby in prauidia est redacta: pontus
omnis: armenia minor: orientis tota: in meso-
potamia: assiria: arabia: et Egyptus subim-
py Romam iure trisuit.

¶ De autem ordine singularum provinciarum
Romana reipublica asseruta est.
Ostenditur ita infra: prima provinciarum facta

est Sicilia cum victo Hierone Sicilia
 rege Marcellus consul obtinuit. Deinde
 apertis repta est. Postea e amissa
 p[ro]hib[et]is. Nunc consularibus administrat
 Gardmia et forsitam metellis vicit
 qui et triumphavit de fordis: rebellant
 sepe fordis vicia administratio har[um] insu
 har[um] fuerat: post suos pretores habuit
 Nunc singule assiduis regum inofficia
 prodefensione scilicet Romana transmissa
 sunt signa. Rex affrica rebellavit ad ex
 tremum debita passivam Scipione har
 tago proemia est facta: nunc sub consula
 ribus agit. Numidia ab amir regibus
 tenebat s[ed] fugurte obneccatos attreba
 lem hierosalem mirasse regis filios bellu
 indutu est et ea p[ro]metellum consulem au
 rito: p[ro]marum capta in populi romam po
 ce statem Numidia puenit (manricano et
 a boecio obtente sunt sed subacta omni
 affrica mauros tribia rex tenebat qui in
 causa belli amir a tulleo cesare victo mo
 atem sibi gloria voluntate censuit ita

marcellus
 Siciliam

metellus
 ma et fordis

Scipio p[ro]
 rebellis ap

licent h[er]ostena
 emisso p[ro]hibet
 vultimo de scias
 bellu jugurte p[ro]
 stipue nosita
 uzmo b[er]ficia
 uno p[ro] tribum
 534 indutu flue

Et n[on] q[uod] carthago ad urbem aditam roma p[ro]p[ri]os gentes fere p[ro]p[ri]os amos p[ro]
 p[ro]p[ri]os troya et p[ro]p[ri]os h[er]ostena scribitur hoc e[st] ann[us] natiuitatis xpi 1140
 aspectu fuit p[ro] bellu jugurte sub anno ita adie quibus fabio consulibus roma p[ro]p[ri]os
 urbem 483 anno de quibus fuit h[er]ostena sine t[er]m[in]i bellu jugurte sub lucio consulibus
 et maro manlio consulibus adie p[ro] urbem aditam 502 na te dicitur et obusta fuit
 de quibus affricam et scias q[uod] p[ro] p[ro]p[ri]os sciam bellu jugurte p[ro] dicitur q[uod] a
 v[er]o aditum vltima de reff[er]at ann[us] 49 et int[er] p[ro]p[ri]os et 2m necessitate
 49m h[er]ostena abi signatu p[ro]p[ri]os limus t[er]m[in]i

transfere etiam insula terre affert
 provincia hispaniorum est que tangitania
 cognominatur: Extra bethica et lusitania
 ma consularis: tertio presideales fuit in
 gallia quissima bella populo romano
 habuit Galli enim etiam illam partem tra
 tie in qua nunc mediolanum est usque ad
 rubiconem fluvium tenebant inter vales
 facti ut Roma ipsam bello peterent et
 caesis exercitibus romano apud aliam fl
 unius mema urbis intraret capitolium
 obsiderent: ad hunc artem sedem nobi
 lissimi senatores confugerunt: qui auri
 lorio se obsidione se redemerunt postea
 gallos in viteria ementes familla
 qui in exilio erat tollita de agris multitudine
 me expressit: aurum et signa que galli
 receperat reportavit in gallia inter quales
 fiores ac ditatios evenerit vario affluere
 : Marius gallos de italia expulit et in
 censis alpis feliciter aduersus eos pugnavit
 : Gaius Marius cesar in decem legionibus
 : Gaius q illa precepit gallos et vales destruxit quos facta sunt
 per vrbem quia 39 in fatis opale nam galli romanos ad ducit eo
 pona robusta manu et maxima multitudine vrbem clausa a nunc a
 de obsideret et cogit romanos q eos pugnatibus clausi obsideret dim
 et roma quidobant hos ita ruomet fatis in vrbem opal quoz
 nec in obside primo hostibus illi nuptis q arda fugerit
 ut et nunc patrem nunc vrbem galli penetrat crudeliter et tota
 vrbem destruxit q

Marius galli
 pulchre de p...

Anno ab urbe condita 572. p. 2. maris qui creatus gallos populo de italia
na in bello expulso. Ducta milia armatorum interfecta octuaginta milia
causa vero etiam milia fugisse referunt. Dux quoque gallos et ceteros occisus
& scias quod in illo bello reseruitur umbra et ambrosia germanorum reges
& galli fuerunt

Gallia 163 de
eius provinciis

quatuor milia militum italorum habuerunt
gallias subegit: ad gallias ultra rhe-
mum profectus ostendit: pannes octo ab alpinis
rhemum usque ad gallias transiit. Decimo
anno gallias tributarias fecit. Sunt
gallie in aquitania et britanias prim
cipa decem et octo alpes maritimae pro-
vincia abianensis narbonensis non popu-
laria aquitanie duc: alpes garie sua
prima sequenorum: germanice duc: belgice
duc: lugdunenses duc: (in britania maxima
caesariensis prima britania secunda) Insuper
ab ore maritimo paulatim egressi sumus
Quintus consul adriaticum abque pontum mar-

Biennio ducit in
in demum in ptolema
anno per urbem
dicitur de h. o. v. d. d. g.
ceteram pfulam

primus ingressus maritimas obtinuit civitate
Duxta pmetellum proconsulem qui creatus
Dicitur est provincia facta: grecis infidem
namque fugientibus ad archia accessimus
Archienenses aduersus philippum macedonum
Regem auxilium nostrum petierunt (libria diu
subarmatibus nostris archia fuit: ad extremam
legati Romanorum apud cornithum

Longe uacatima Gayo resfore latus libulo ofulito, licet e domo per
urbem adia o. g. 2. t. c. p. m. c. ad legibus spae in quinquemus resfo
hic sunt vitz gallia insulima et adalima et illucis gallia conia
id postea adiecit finatis hanc hystoria vide in hystoria dicitur
triquelle in d. am. d. v. o. aseris in milucans i

hinc hinc etiam concilio tenentur et hinc minus quibus anno per vallem
quidam dicitur tunc etiam incursa et tremata fuit comitatus adae qd ex copia
metallorum qd ibi erat per mirum qd fiat nouum genus metalli reperit qd dicitur
et comitatu

violat pnumitum consulem capta Corin
tho orbata omis obrenta est. Quirite
qui agn tu rege pinto etia adualid
tupre psumpserunt viti atq trefali sunt
ad archiuero et macedoni regionibus
nobis accesserunt. Macedonia rebellauit
ter: sub philippo: sub pseo: sub pscudo: phi
lippo flammio: pseum paulo: pscudo
philippu metella oppit: quoz triumpho
Macedonia pto romano aduicta e. Alii
vicos qui auxilium macedonibus tulerunt
ex eadem occasione pluciu mamiliu ptoz
vincimus et eos tu rege gentiu in deditione
accepimus. Dardanos et messios Tutius
posul subegit et pmo romanor dnta
ad danubiu usq puenit. Sub Iulio et
octauiano cesaribus pualpes Iulian iter
factu est: al pimo omnibz vntz noricibz
proximitie accesserunt: bdrione pammonio
rege subacto in deditione nrao pammonie
exenerunt domatino mt samu et dromu
prostratis regio suauensis et serondor

et o
Anno an euerit
dissimili metel
oful vici pflu
pluciu ac co
viti pscidia
stena victor se
ag hoc tict
distribut

Iulio et octa
niano

Itaque qd rege augu
virgilis euidis nat
poete et h qd hystor
flouert anno d 2 p
augusti xpy natu e
et january q eat a
de adua. anis 14 2
et no q opuae ano
et a sequer

et o factu e hoc anno per vallem qd dicitur qd flammio ptoz ptoz
q philippu rege et ad eo tractas macedones mactos alias q ptoz qui
auxilium eis acenerat bello subegit valeriu dicit xl milia e truidata fluffe
flautois ro xxxij milia incepta amemorat

et o Iam lentulo emilio paulo oful vici pflu eod tpe et xx milia pedum inter
rege ad filios tpe quos an etiam duxit truidalor post apud albia
rege defuit inaytedia fm orofu

maris tunc cetero et gary ouuomg ofatit fultre domo pa qdte urben
p h q et eo tpe quazao atulme deq p salustiu meadimario sile pompe
ton meditate pata et alios reges orientales victoria fuit qui patione
narrant hat bellu orient tu xx et duobz regibz gessisse.

pamoniory obtenta sunt (Mactromani
et sithadi Deloas valerie que sunt in
dambou et dranu pulsi sunt: et limes
inter romanos et barbaros abaugusto
pmandatum pnozial pamonia et me
sua est ostentus. (Dravans datus sub
rege deribalo erit: et daria tui danu
buu in solo barbarito pormia fecit: q
mactura habuit deries centena milia
passiu. Et sub galieno impatoe am
ssa e et paurchianu tustlat exinde
romans due dacie in regionibz messie
at dardanie facte sunt (habz thurca
setem et septem punitas noruoz duos
: pamoniary duos: valeriaz: dacia a
: dalmatiana: mesiam: dacia: duos set
inditione Meredome sunt septem: ma
cedonica thesolonica: atharia: egypti: due
preualis: et creta. In thracias Mare
donia belli occasioe insursu e Gemssi
mu omi geniu thracis fuerit (tutis
raru regionibz stordissi habitauerunt pu
trudeles et valudu q no milia diferentia
pdtor fabulose memorat q hostiu captiuos

Can...

Simij

Nota q cetera cui quinquena galie omisse fuerit ut puzet Treuerenses Lutringos
Luzingios et francigenas q oco in eral subromao puzio qd inuaserat dux ducenoz
et fere oco ad se traxerat q puz mactas q puz q fugatis e auferre vix asfor quinquena
pstat qd duxm traxerat se crediderat puzue alio hie quaz anoz s qz interfectus est
crossu apocathu qd timibat romani madauerit ofari ut redderet q se ho no facit nihil
honor sibi impedi debi q supreles similer id q pompeia puzer sus puzerant sibi
mactas puzer s no depinet signa. q puzer fugauit ofar erudus ad dno mare
rela romans qd ibi obsidet. et puzer vno mactas qbz part ofar roma venit
et spoliavit eraxum et inde venit in hispania et ibi ofar puzer puzer pompe
q puzer eraxu e roma. et inde venit in emathia et ibi puzerant ad pompeia
q dicitur effugit in egyptu ad puzerant et ibi interfectus

Dux suis lauerunt: atq; humanu sang
 uine messib; capitu portare soliti sunt.
 Depe pcor romana est cesa exca; qax
 co; dno vagantes theates rpressit
 : marco druso intra fines pncis qmuit.
 Marcus mureus inleberi flumid; glacie
 vastauit papu; claudiu protosulem ty
 quiprosopam inolebant uicti sunt. Europe
 maritimas urbes antea roma; lassio ob
 tenuit. marco luculo pthracias cu bes
 sis pma pugnauit ipam q; caput gent
 in thracia uict. Emontanos subegit
 et olimpiadem que nide philippopolis dicitur
 rffoditma q; nio adriopolis nominatur
 inditor; nostra redigit. Umbilem cepit
 : sup; pontu; portus ciuitates ortopauit
 : appolonia: gallacia: ptenepelm Comosistru
 ad danubiu usq; puenies romana sac; ar
 ma monstrauit. inditor; reipublice sex
 thraciaz pncie sunt acquisite. Thracia
 emipontis: mitia inferior. Thracia et
 hodoopa in qua nide stde arces romane
 urbis sunt qstitude Constantinopolis. Hinc
 aut eas pter totu q; orientem ac portus
 sub vicino solo pronuntias qui antea

Thracia sex pncias habet

filia sua fugit ad calone adrege iuda q; mferu; e; cesar et pugnauit ad de
 filio pompe et mterpnt queu pompe. Alter q; pax pompe fugit in spalia q; agru
 p; q; pax Pompe; itaq; cesar roma; ano ab urbe q; dita h; q; ditato; et q; sal; crea
 q; uor tradidit urben; ingressu; q; et pax p; xij; uoluntib; incapitalia q; pssis fuit
 a cassio autrub; consue plura p; senatu; q;e; ano sept; octauia; q; cesario p; u
 cesario autrub; et h; d; et nome; assuptat ad laticio et paxsa mtermissis fac;
 con; drutu; q; crassu; f; q; illi duo q; salis fuerit in bello mterpnti maffi tota q;
 augustu; pssit itaq; de la; milia quid; mutim; philippopolis perusinu; q; uato
 antea p; m; et uisissim; adu; m; marcu; antiochenu; im; adu; drutu; im; adu;
 laticio; argom; im; adu; p; pompe; geny; pompe; filiu; ylla; notula; fa;
 mellig; e; d; h; str; b; y;

Scriptis suis pauere explicabo quo stu
dium itentia tue q̄ m̄ h̄ydem p̄p̄and
habeat complia m̄ite² / ofia societate
atq̄ ^{romana} nō roma m̄ans comq̄ testa
ntu relicta hereditario iure possid
ent: nequid t̄y romana p̄ta nō v̄rba
p̄tu haberet armis p̄not abambitione
rege s̄ruor maxime est exendicata,
Eadem occasione scia India sedes antiq̄
regnoz: Caria: h̄eleppontes: ac phrygie
impotestate p̄ti roma iurata, inde di. ^{Junia}
tore venerunt, Thodv̄s et insular̄ popul
p̄ncem. In festissimis p̄st fidelissimis
auxiliatorib̄ vsi sum̄ tra et insule p̄m
in libere agebant p̄stia insuetudin
s̄ parendi romans De iure p̄ocantib̄
p̄uenerut: et sub respasiano p̄ncipe ins
ular̄ p̄mitta facta est (paphlham
: phrygia: h̄eraria) Seruiliq̄ p̄consul
ad bellum piratar̄ miss̄ obtinuit Pitti
ma defuncti reḡ m̄thomedis testamto
sum̄ affecuti Galie grecia idest gal
lacia Sunt etiam nome resonati ex ga
llis galactie quod antierdo contra

Podis sub
respasiano

Galina quo

romanos auxilium prebisset inuasit. v. v.
 turis proconsul galatias has pfectus est
 et ad fugientes p[ro]m molim[us] p[ro]m in
 magatem aduersus eos in plana detrahit
 civitas impetua pacem rededit p[ro]p[ri]a p[ro]
 lania despotarus dethe rex nob[is] p[ro]muc
 nitib[us] tenuit: ad extremu[m] subottaviano
 cesare augusto gallacia informam.
 provincie redacta est: cum p[ro]m[us] telius
 admiserunt Capadoces p[ro]mo societatem
 vram subcapathraye rege petimerit po
 steaq[ue] anobazanes rex capadocum ami
 tridate expulsus romanor[um] armis restit
 us est: semp[er]q[ue] auxilia nra fuisse Cap
 adoces et ita manserunt coluere romana
 ut in honore augusti cesaris metaccha civi
 tas capadocie maxima cesaria nuncupet[ur]
 : postremu[m] ad sub impatore claudio cesare
 archelais ex capadocia Roma venisset
 ubiq[ue] du[m] detent[us] occubisset in provincie
 spem capadocia inquit (p[ro]nta p[ro]p[ri]a p[ro]
 m accepit p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a an
 titiv[us] populi romani vi tenuit sepe ex
 eo pulso regno anob[is] est restitutus quo

Gallacia sub
ottaviano

Capadocia
claudio

mortuo provincia eius postulogetinus
imposita est (ultra iuga taurinensis
que admodum romana possessio preerat con
scripti locorum magis quam temporis servata
Digestio monstrabit. Dintiorum scilicet rex
potentissima bellum formidabile ipse ro
mans intulit. Trecenta milia armatorum
habuit salutaris etiam tribus et eleuantis
ancem instruxit ascriptione in Asia aqua
magnifica vincta pace accepta intra taurum
regnare permittit est. Cuius filii ^{filii} regnum sub
tinentia ipse romanum emittit. quibus
defunctis. Sicilicet provincias potius sumo
Cilicis et hysauris se piratibus et pado
bus maritimis inuenerat. seruilius consul
adpredonum bellum missa subegit. et vna
ptaurum montem pmo instruit. Hic de
philibus et hysauris triumphauit atque hys
saurea est cognominatus. Cyprus famo
sa diuicis promptate populi romani ne
cauere sollicitant ea rex federatas re
gebat sed tanta fuit penuria exarum romanis
et tam ingens fama apud cypriarum ut lege
lata cyprius asserari iuberet. Que accepto
nuntio rex cyprius venenum sumpsit quo

Syrie ascripi
one vitz

vitam q̄ diuicias amittat. Tunc ceprias
 spes nambi adrexit ita ut ^{ius} cepria insule
 anarius magis q̄ iustus sumus offerat. Et
 renas ad ceteris ciuitatibus libie pentapol
 ptolomei antiquioris liberalitate suscepit
 libias summo apionis regis arbitrio summo
 affectu. Egiptus omnia subamit. Regibus fuit
 si vnta ad antonio Cleopatra prouidit for
 ma Octauiano cesaris augusti regibus acc
 pit: et p̄mū apud alexandriam Cornelia
 galla romana administravit. P̄conformia ar
 memaz p̄mū sub lucio lucullo romana
 trans thaurz signa tr̄missa sunt: Isora
 sacatenoz et thocrenas sup̄ati cessare. In me
 sopotama ab eodem lucullo urbs capta est
 postea p̄ pompeiu eadem loca armis obtin
 ta sunt. Syria et phoenice bello atagreat
 armenioz regis recepte sunt. Arabes et iudei
 in palestina victi sunt ad extremū subtraxo
 p̄ncipe regis maioris armenie dyadema
 sublatū est et p̄triam amena mesopota
 mia. Siria: arabia p̄mitte facte sunt: ad li
 mes orientales supra ripa fluminis tigni
 dis instituta est. Sed adriana qui successit
 traiano inuident glorie. Traiani sponte sua

armenia et mesopotamia et syria reddidit
at mediam interpres et romanos iustas
esse voluit et seneca nota postea sub amonij
duobus marco et seneca nota p[er]tinat[ur] res[er]v[at]
p[ri]ncipib[us] romanis qui adu[er]sus p[er]t[ur]bas euen-
tu vario dimicauerit quare amissa q[ui]e
recepta Mesopotamia est. at Doctissimi
t[er]rib[us] v[er]it[ur] p[ri]ma congressione romanis
Secundo aut[em] q[ui] licta sup[er]ato r[eg]e narseo
et ipse eius ac filib[us] capt[is] et ad puditi-
cie custodia referuat. p[er] p[er]ta facta Mesopo-
tania est restituta et supra ripa r[eg]i-
gr[ati]o[rum] limes est firmata ita ut quinq[ue]
genia transi[er]entem constituto[rum] d[omi]no[rum]
assequerent[ur]. q[ui] condicio f[er]ret[ur] intemp[or]e
Dni Constantini consueta durat. r[ati]o

¶ Quis nunc putat p[ri]ncipis q[ui] tua v[er]gat
intencio requirit p[er]fecto quociens ba-
bilonic et romanor[um] anima collata sine
et quib[us] v[er]it[ur] sagittis p[er]la ostenderint
breviter euentos enu[er]sio bellor[um]. forte ho-
stes imparit inuemes esse letatos. vera at
v[er]itate semp[er] romananos probab[ur] existisse
v[er]it[ur]. p[ri]mo alucio s[er]u[us] proconsule asat[ur]
rex part[ur]or[um] missa legacione amicitias po-
puli romani rogavit ac meruit. Lucullus

Mithridatem regno ponti exutum adarmenia
 profenatus est. Tigrauem armemorum regem
 cum septem milibus cipeatis et centum viginti
 milibus sagittariorum ipse cum decem et
 octo romanorum milibus vixit Tigraueotem
 eam maximam armemio civitatem expugnavit
 novit in madena optima armemorum regem
 obtinuit: per meliore admesopotamiam duxit
 die: Vixit cum fratre regis cepit: ten
 dere eum missas potus successus pompe
 ius ex parte felicitate admittitatum bello
 missa mithridatem inarmenia more nocte
 aggressus plus super: ceteris duobus et qua
 draginta milibus hostium: castra eius invasit
 mithridates eum cum duobus centibus et xxx
 milibus fugit. Ille desperatus vero suorum
 remanere haesit et cum eis venem parat: dicit
 ut amicitia suo inferro periret. Impa
 ut pompeius auxiliatus mithridates Tig
 raven armemorum regem profenatus est. Ille
 se ablati: dyademate et apud arabia
 ta reddi: receptae sunt ab eis Mesopotamia
 syria et aliqua pars phoenicis atque intra
 armenia micrem regnare permisso e. Adem
 pompeius bosfenas et ceteris austriam
 regem imposuit: cum albrans conflavit.
 Ordo albrano regi ter vito pacem

Edidit Iherusa cu orfare rege indeditur
accepit Sarracenos et arabes vinit tu
Dea capta Hierosolima obtinuit cu parho
fido ferit rediens apud antiochia dan
ensem hunc loci delectato amentate et
orquazo habundancia adito nemore ose
trauit Marto grasso consul adusa rabe
llantes pthos missa est Te cu pacem
missa a ppho legatus rogare quid resp
tentem responsurum se ait apud scuna tra
icit Eusebium atiffuga quodam macato
inducto adignouu compoz solitudmo desti
ndit Te condiz certu uelantibz sagittanoz
agminibz cu silau et plena pfectis re
gypta est cincta et vi teloz ob
ruto Ipse crasso cu adcolloquiu sollicitate
vinnis pene possit expugnantibz tribunus
enaserat et dum fugam petit crasso e
caput eis cu dexta manu refectis ad
regem placid est atz ita ludibrio bntu
ut faucibus eius aurz liqstis infunde
ret stiliat ut qui addens cupiditatem
pdandi pacem rege rogata abimerat
et mortui eius reliquias aurz flama
conbureret Lucius cassius questor vir
stremus cassi reliquias fusi colligit exita

contra ipsos in Syria praecipuos ter in
 fama admiratoe conflavit eos que in se
 fratrem relictos vastavit pithy labieno
 dux qui pimperianez pithy fuerat et
 vultu ad ipsos refugerat in Syria erup
 erunt at tota provincia occupavit pithy
 lino venditans bassus pithy qui dux
 labieno Syria miserant occurrens in ca
 pto monte cu paucis fugavit labienum
 occidit pithy est pithy et ad interitum
 stravit qua aggressioe pithy regis filium
 eadem die qua grasso facta fuerat occidit
 ne aliqui romani dux morte multa relinqueret
 ventidius de pithy occupavit mortuus
 anotens in media ingressus que nunc
 medena appellat bellu pithy intulit
 et pithy cor vicit post duabus legioibus
 amissis cu fama pestilencia temporibus
 promeretur vix parmenia pithy insequenti
 bus evocavit exercitum tanto pithy epoz
 terore pithy ut aggladiatoe suo pithy po
 stularer ne vivus veniret in hostium po
 testatem Subotavianus augustus cesari
 armeria cu pithy conspiravit Flaudius
 cesar nepos augusti cum exercitu missis

ad orientem ad imperatorem romani nominis
facile cuncta sedasset atque ei tunc armeniam
et tunc validiores erant patris dedit
Iudicesque exstitit ut pompeidius gentibus
Claudius reserere proficeret donec quidam
patris arfactes profuerat peditum simulata
libellum in quo scripti thesauri gement
obtulerit que ad romanos imperatores legeres
intentionis cultro aggressus claudius voluit
ravit percussor quid amilibus confessus
claudius voluit recurso infortia obijt
parsi ad facillitatem tam audax admissi
obsides et pmo octavianus reserere dede
runt et crepta subtraxit signa et ducere
parat gentibus orientis augustus reserere
etia aridorum legatos pmo accepit. Ne
ro quem turpissimum imperator romana
respublica est passa amicit armenias.
Quas tunc romane legiones due subiu
go appis missi extremo verore romani ex
eritio facta sedauerunt. Traianus qui pro
augustum romane respublice movit. Car
tos armenia recepit apthym sublato de
ademate regi armenie maioris ademit
albani regem dedit lubrov bossorianos
colibos infidem ditionis accepit osenoru

tota et arabiam occupavit Tandem et ma
 rthomeneos obtinuit antheomoniam optimam
 ipsius regis Belenciam et thesespionem et
 babiloniam accepit et tenuit usque admodum fin
 es per alexandriam accessit et in mari rubro
 thasem insulam provincias fecit oamema Mes
 potamia et officia que inter tigridem et eufr
 atem sua reliquis annis instar egypti se
 cundum adriam ylie traianum tertium est
 mundiss qui ei successit in imperio hic forte
 ipse inde eductis exercitiis marmema Mes
 potamia et officia concessit et inter roman
 os ac ipsos cuscatem esse voluit Antonin
 duo maris et severus hic forte et hic gener
 augusti imperator orbis equata pnu
 potestate imperium tenuerunt Sed ex hoc an
 tonius minor adexpeditis pithyram pfectus
 et multa et ingentia adversa ipse pfectus
 feliciter Belenciam officio urbem in quadam
 gent milibus hostium cepit ingenti ylia
 decessu in forte tradidit Severus na
 tone aser arma impator pithyram pfectu
 missim viat azanenos deluit arabes et
 tenuit arabiam prouincias refecit hinc
 cognomina exvictoris acquisita sunt Nam
 azanemita pithyram et arabia cognominata

Antoninus cognomento caracalla filius severi
impatoris expeditus in p[ro]vincias p[ro]p[ri]as nisi
omnia apud civitatem edesam ip[s]a morte
obijt et ibidem sepultus est Aurelius alex
alexander quasi quiddam mercurius ip[s]e ip[s]i
natus juvenis admodum romam gubernata
suscepit imp[er]ii ip[s]e ip[s]i regem nobil
issimus dasset gloriose vita h[ab]u[er]it alexander
saceri sternere in p[ro]vinciis habuit alpinum
juris salutem de p[ro]p[ri]a potentia spectabili
trumpavit Sub Gordiano augusto ex
suetur fiducia partem rebellantes in p[ro]vinciis
entibus p[ro]p[ri]is acussi sunt (ta q[ui] de p[ro]p[ri]o re
dicens vitor fraude philippi qui p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
toris evasserat occisus milites ei tumultu
in p[ro]vinciis milibus acutissimi quod n[on] ex
stat edificavit atq[ue] exequias eius ro
ma tu magna reverentia deduxerunt
Valerianus fausti p[ro]p[ri]o fortana tedot re
ferre ta tu galieno suscepit imp[er]ium sed
h[ab]uit exorta galienus senatus imp[er]atorem
fecit in mesopotamia adu[er]sus ip[s]os valerianus
agressus osapore ip[s]i ip[s]i rege sup[er]ato a
et capta dedecore v[er]o sue consensit sub
galieno mesopotamia in visam et affrica
etia sibi ip[s]e venditae expe[er]ant nisi q[ui]

turpe dicitur est. Odoarum deinde plamens
 collecta aegrestum manu acriter ussus et
 fessis aliquoties p[er] se no[n] mo[n] n[on] militem
 defendisset s[ed] etia[m] attestipontem roman[um] alter
 imp[er]ator q[ui] n[on] d[icitu]r q[ui] d[icitu]r penetrasset. Sine
 hic imp[er]ator q[ui]e senobia ordinata v[er]o
 accessit et n[on] p[er] motem moriti fenina d[icitu]r
 oriente tenebat imp[er]at[ur] quid antelians m[ul]t[is]
 stipendior[um] et sagittarior[um] milib[us] freta apud
 gymnas[us] h[ab]uit p[er]ul abantior[um]ia v[er]o et rap
 tam roma triumphare ante curru[m] duxit.
 Tati imp[er]atoris victoria de p[er]se nimis pote
 no sap[er]o nummi r[ati]a est. V[er]o admodum
 sup[er]bi nummi p[er]m[is]se credenda est. Te em
 ingress[us] p[er]sidam et q[ui] n[on] n[on] ei obstante.
 raptavit tholem et attestipontem v[er]o
 es nobilissimas cepit ad viter totis gent[is]
 castra sup[er] tyridem habere flumine situ
 erat. Subd[icitu]r v[er]o p[er]p[er]e pompa vi
 ctorie nota de p[er]se est. Maximianus ces[ar]
 p[er]ma congressio[n]e ad contra innumera m[ul]t[itu]dine
 tudine ad p[er]p[er]e acriter d[icitu]r pul[er]s
 recessit. h[ic] tanta indignate ad p[er]p[er]e
 p[er]p[er]e est ut ante s[ed] carpenti eius pa
 liquot milia passu[m] curruerit p[er]p[er]e
 et cum v[er]o imp[er]trassent ut rep[er]at[ur] delin[er]

Constantio Dario exortu. Quentia mortis exeret
marmenia maiore spe impator tu duobus
equitibus exploravit hostes et ad viginti
milibus milium superveniens castris hostium
subito innumera pars agmina aggressus
ad interitum occidit rex pars nascus.
effugit et uxor eius et filii capti sunt
et maxima pudicitie custodia servata quia
admiratum esse non modo armis romanorum su-
per eos esse offesi sunt Sed etiam mesopo-
tania cum quibus regionibus
reddiderunt. Pax facta et usque ad nostra
memoria reipublice vtilis perduravit. Con-
stantinus verum dominus extremo vite sue ipse
expeditionem paravit in partem totam in obe-
dientia gentibus et recentem deperditam quod
victoria multas in partibus descendit
erat agminibus sub cuius adventu habit
omne in tantum regna trepidaverunt ut
supplex ad eum legatos mittent partem fa-
cturos quod se impetrare permitterent. Nec tamen
passiduis eruptionibus quos sub ostentivo
resare porcentem tendaverat veniam
meruerunt. Constantinus in partem vano ac magis
difficili pugnavit euentu proter leues exera
tantum in limite congressiones astiore

arie nomen decretatum est p duros suos sep
 ties pte pteus bis affuit veris et quibus
 pugnae Simgazena ptem constantio et
 legazena constantinensi quoz et tam amita
 rapta est pteus subes principe respubl
 ita vlna accepit Tar aut est affis obre
 ssa nisi bis omnis civitas h maiore suo de
 trimento dum obside hostis effata est.
 Noacensi aut bello vbi noacens omidi sup
 iores discessima nota vero magro alieni
 pte figuram pugna vbi constantius affuit
 om expeditoz compensato fuisset euentis
 si lotis et nocte adusantibus ptes serotina
 milites obnitempestino pugna di tempore
 pmpator pte adantloquenda tuorare repisse
 potuisset qui cum inuerti vrbis impvsi
 adverso sum aquoz subsidio inuadente
 tam vesse castra pteus aggressi ruper
 munitibus occupauerunt fugato q rege cu
 aprelis respriantes pteus lumbis inuor
 raent aq sagitaz obruti sunt
 cu solide adozigendum in se pte lumbis
 pntem accusa pteberent (tuliano hoste
 mexenos hostes expte felicitat pntipi ad
 ueris pteus moda defuit to cum ingentiu
 apparatu uipote totis orbis regnato infesta

missas signa comouit instructa comantibus
et assensu cuspitem inuexit strenuus inpresso
milita p[er] sepe epida et castella aut suscipim
Dedita aut manu cepit ad contra et c[on]tra
p[er]uicem inuigredis et cuspitem rippa iam
mixta castra haberet t[er]dos q[ue] campe
stres ut hosti solitudine demeret p[er] diem
agruasset nocte in medio inposito nauibus
militib[us] multiterorem rippam p[er]didit insue
rit qui p[er]dua nitentes qua difficulte
era p[er] diem et nullo p[er]hibente fuisse oste
nsa p[er] sepe subito terrore miscuerunt ver
sus q[ue] agminibus tota gent[em] ap[er]t[is] et hesip
tontem p[er]t[is] vitor miles inuisset nisi ma
ior p[er]dax[is] otaso fuisse q[ue] cura vito
rie totum adeptu gl[ori]am cum dexidi
tu atomitibus ad mouere intentioni magis
credidit et exuisset nauibus ad inffuga q[ue]
ad se fallendum dixerat induito inuicia
nde v[er]o opendia fetaret dextera iter
aduersa inuigredis rippa nudato militu latere
iter religens cum inuicibus p[er]agme ext
aret exitis puluere ereptis cuspor con
spectu abloftu obuis equis toto p[er]ili ita
inguine inuolucata e[st] inter efusioz nimis
sanguinis ad suor[um] ordinem lic[et] fantois

instaurasset cunctante onam milia suos allati
 ty afflavit (Iouianus) p[ro]p[ri]o sup[er]iore s[ed] consu
 sum morte[m] imp[er]atoris amissi suscepit exercitu
 ad comensu[m] deficeret et via reditu[m] pro
 lixior immineret p[ro]p[ri]o crebris excursibus ne
 astante n[on] attergo medioru[m] q[ue] latera
 incurfontes inter agmina morarent[ur] q[ue]st[us]
 aliquot dieb[us] tanta reuerencia romam nomi
 nis fuit ut ap[er]t[is] p[ri]mo de pace sermo locu
 beret ut truci q[ue]st[us] media exercitu[m] su
 arer[et] condicionib[us] q[ue] indiq[ue] antea caudis di
 spendiosus Romane republice inuestit[us] ut
 misit et p[ro] mesopotamia tradere[et] quib[us]
 cupidior regni qua[m] glorie Iouianus in
 p[ro]p[ri]o rudis arque uent qua[m] magna demit[us]
 ore tua princeps facta inclite sunt p[ro]nada
 quib[us] me licet impare d[omi]ni iussu et q[ue]uer
 parabis maneat modo concessa dei nutu et
 am[ic]o tui credit[us] et credit[us] ex minime indul
 ta felicitas ut licet ingens sicut de p[ro]p[ri]o et
 debilib[us] tibi palma ponis antedat glorio
 sissime princeps valentiniane auguste atq[ue]

-Puffi sexti uari g[ra]mularis uer[us] p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 uli Romani valentiniano auguste liber
 felicit[er] explicit Deo gratias,